

## Píše Jiří Flaišman

(E\*forum, 25. 02. 2015)

Utvoří-li si čtenář představu o básníku a prozaiku Janu z Wojkowicz na základě jeho charakteristiky podané ústy básníka Kytky v Hrabalově povídce *Chcete vidět zlatou Prahu?*, kde je líčen jako stařec-podivín upoutaný po léta na lůžko a chystající se přednášet periferní surrealistické skupině o K. H. Máchovi, současně jako samozvaný léčitel (zvl. mladých žen a dívek) a metafyzik, musí nutně o něm uvažovat jako o značně bizarní figuře. V tomto případě ovšem platí, že skutečnost předstihuje fikci. Nahlédnutí do právě vydané knihy **Jana Řehounka Rytíř smutné postavy. Básník Jan z Wojkowicz 1880-1944** (Nymburk, J. Řehounek – Město Nymburk /Knihovnička Kaplanka, sv. 2/ 2014) vede k přesvědčení, že básník vlastním jménem Jan Nebeský byl v reálu osobností v mnohých parametrech ještě podivnější.

Publicista, regionální pracovník a nakladatel v jedné osobě Jan Řehounek si může připsat jedno prvenství: nikdo před ním v knižní formě nepodal podobně zaměřený výklad o Janu z Wojkowicz. Kniha má ovšem veškeré půvaby svého „žánru“, tedy regionální publikace. Snaží se na sto třiceti stranách postihnout autora „v kostce“: přináší v první řadě chronologicky sestavený životopis, anotovaný soupis knižně vydaných Wojkowiczových prací, antologii jeho básnických textů, a to vše doprovázeno bohatým obrazovým materiálem. Práce svědčí o značném zaujetí pro zvoleného autora, zejména z perspektivy Wojkowicze-Nymburčana (podobně se J. Řehounek věnoval i B. Hrabalovi). Těžiště Řehounkovy heuristiky leží tak především v dokumentech k rodinnému zázemí autorovu (cenné jsou jistě informace k činnosti Wojkowiczova otce) a jeho výklad usiluje o zachycení životních peripetií Jana z Wojkowicz za využití korespondence a dalších archivních materiálů.

A právě z hlediska biograficky pojatého pásma je básník Jan z Wojkowicz věčným předmětem zájmu: J. Řehounek má řadu příležitostí k vyličení netypické povahy a ne právě běžných životních osudů sebestředné osobnosti, člověka neustále se pozorujícího, hypochondrického („V deníku má pečlivě zapsané příznaky nemoci, neexistuje den, kdy by mu něco nebylo. [...] Sepsal několik podrobných popisů svých chorobných stavů, jeden, patnáctistránkový, v němčině, každoročně vypracoval Zdravotní výkaz, v němž podrobně popsal všechny ‚vědecky podložené‘ závěry o svých nemocech“, s. 35), což často činí s potřebným nadhledem, například když líčí, jak se Jan Nebeský odmítl oženit jinde než v posteli: „Několik dnů před svatbou se píchl do prstu (pravděpodobně úmyslně), ranka se mu zanítila a on se zdůvodněním, že se jedná o tetanus, že má křeče a horečku, odmítl vstát z postele“ (s. 40–41). Podobné „perličky“ z (třeba také intimního) života Jana z Wojkowicz autor knihy hledá i v materiálech spojených se zásadní osobností pro Wojkowiczovu uměleckou kariéru,

s přítelem Otakarem Theerem.

Přestože kniha nabízí v přehledu anotovaný soupis (s vyobrazením obálek) Wojkowiczových knih, i navzdory tomu, že v závěru přináší výbor přibližně čtyřiceti autorových textů (připomeňme, že osm veršovaných Wojkowiczových knih je volně k dispozici na [www.ceska-poezie.cz](http://www.ceska-poezie.cz)), příležitost pro zhodnocení básnickova díla J. Řehounek nevyužil. Nepokusil se pro jeho literární dílo nalézt přesnější obrysy – třeba za pomoci kritického zhodnocení bohaté dobové recepce (což dodnes nikdo neudělal). Autor tedy nepřekročil hranici, kterou sám sugeruje dnešním recipientům, když v pasáži obecně charakterizující dílo Jana z Wojkowicz přiznal: „Dnešnímu čtenáři je jeho dílo prosycené dekadencí, metafyzikou, mystikou, tesknou a melancholií už úplně vzdálené a nepochopitelné“ (s. 57).

[www.ipsl.cz](http://www.ipsl.cz)